

BIZTATÓ TEKINTET – ROZGONYI TAMÁS

Rozgonyi Tamás (1941–2021) tudományos munkásságának méltatását azokra bízom, akik közvetlen munkakapcsolatban álltak vele. A társadalomkutatók és oktatók körében évtizedeken át népszerű személyiségként volt jelen, aki nem kérkedett szociológusi teljesítményével, inkább a csoportját részesítette előnyben. Csapatjátékos volt – mondanák mai kifejezéssel –, melynek alapja a megértés, az elfogadás volt, s külsődlegesen a mozgékony, a karakteres testbeszéd és főként a szeme csillogása, bátorítása.

Ez a biztató, érdeklődő tekintet kísérte munkájában, kapcsolataiban. Élénken reagált a társadalom szerkezetének változásaira, különösen a magyar, félféudális gazdasági struktúra alakulására. Ösztönzőleg hatott rá az a kutatói környezet, amely a gondolat szabadságát és a szisztematikus tényfeltárást tekintette hivatásának.

Szociológiatörténeti elemzést kívánna annak bemutatása, miként választotta Hegedüs András 1963-ban az alakuló MTA Szociológiai Kutatócsoport tagjává, miként vett részt elsők között a munkáséletmód és a munkásosztály struktúrájának kutatásában (Ferge Zsuzsa, Andorka Rudolf mellett), milyen motivációk hatására vállalkozott Losonczy Ágnessel, H. Sas Judittal és másokkal a gyöngyöspatai, később a békési életmód vizsgálatra.

A hetvenes évektől mind kutatási témái, mind a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen, majd a Budapesti Gazdasági Főiskolán/Egyetemen vállalt oktatói tevékenysége mindenkor a felkészült, hiteles tanárt, kutatót formázta, s eközben nem kopott meg a hite, a szándéka a társadalmi problémák megoldásában. Ezt az elkötelezettségét tükrözte vissza mosolygó, biztató tekintetével.

Mély barátságokat ápolt nagyon is eltérő személyiségekkel, Zsille Zoltánnal, Márkus Mariséval, a Hegedüs családdal, de későbbi munkatársaival, kollégáival is: Tamás Pállal, Kárpáti Zoltánnal, Gajda Endrénével és sokakkal.

A konfliktusok kezelésében is példát adott: a problémákra, a feszültségek oldására koncentrált, a személyek viselkedését megértéssel kezelte, javaslatot tett, és érvekkel mindig meggyőzhető volt.

Az MTA Szociológiai Kutatóintézetének többszörös átalakításában, átszervezésében, 1963-tól kezdve, mindig úgy vett részt, hogy azt erősítette, amivel a diszciplínát lehetett tovább éltetni, és minden erejével, érvelési képességével következetesen igyekezett a feleket a kompromisszumos megoldások felé terelni a tárgyalások során.

Mindig meghatározó tagja volt az intézet vezetésének, de sosem törekedett kizárólagos döntéshozatalra, véleményformálásra. Harmóniára, egyensúlyra vágyott, és ezt erősítette másokban is, amit barátai, kollégái, tanítványai egyaránt nagyra becsültek.

Nehéz volna megfejtetni a titkát, hogyan vált szinte mindenki által kedvelt munkatárssá, baráttá, határozott vitapartnerre, vagy kedves beszélgetővé. Elég, ha felidézzük szellemes és közvetlen modorát, mindig mozgékony alkatát és meggyőző, biztató tekintetét.

Emlékezzünk jó szívvel és tisztelettel több mint öt évtizedes szakértői, kutatói, emberi alakjára, művei tanulására s a mindig mosolygó tekintetére.

Tibori Theodosia Timea, senior kutató